

ОБЩА КЛАСИФИКАЦИЯ НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ ЕДИНИЦИ ЗА СТАТИСТИЧЕСКИ ЦЕЛИ (NUTS)

Европейският съюз създаде обща класификация на териториалните единици за статистически цели, наречена „NUTS“, за да улесни събирането, разработването и разпространението на хармонизирани регионални статистики в ЕС. Тази йерархична система се използва също така за социално-икономически анализ на регионите и за определяне на рамката на действията в областта на политиката на сближаване на ЕС.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Регламент (ЕО) № 1059/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 г., изменян неколкократно (през 2005 г., 2008 г., 2013 г. и 2017 г.), основно при присъединяването на нови държави членки към ЕС. Последното изменение от 2017 доведе до по-сериозни промени, като: 1) установи правното признаване на териториалните типологии за целите на европейската статистика; 2) установи основните определения и статистически критерии за различните териториални типологии; 3) осигури хармонизирано и прозрачно прилагане и използване на териториалните типологии на равнището на ЕС и в държавите членки; и 4) разясни условията за делегиране на правомощия на Комисията.

Приложенията също бяха изменяни неколкократно чрез регламенти на Комисията; последната актуализация беше приета през ноември 2016 г. и е насочена към промените в административното териториално деление на няколко държави членки. Тя е приложимия по отношение на предаването на данни на Комисията (Евростат) от 1 януари 2018 г.

ЦЕЛИ

Регионалните статистики представляват крайъгълен камък на статистическата система на ЕС и формират основа за определянето на регионалните показатели. Естеството им беше определено в началото на 70-те години въз основа на преговори между националните статистически институти на държавите членки и Евростат — статистическата служба на Европейските общности.

Ползвателите на статистическите данни изразиха нарастваща необходимост от хармонизиране на равнището на Съюза, за да разполагат със сравними данни за целия ЕС. С цел да се улесни събирането, предаването и публикуването на

хармонизирани регионални статистики, ЕС създаде класификационната система NUTS.

Единната правна рамка, създадена с Регламент (ЕО) № 1059/2003, гарантира стабилността на регионалните статистики във времето.

СТРУКТУРА

С класификацията NUTS се прави деление на икономическата територия на държавите членки, което включва и техните извънрегионални територии. Последното обхваща частите от икономическата територия, които не могат да бъдат отнесени към конкретен регион: въздушното пространство, териториалните води и континенталния шелф, териториални анклавни (посолства, консулства и военни бази), находищата на ресурси, намиращи се в международни води и експлоатирани от субекти, функциониращи в рамките на икономическата територия.

За да се постигне съпоставимост на регионалните статистики, географските райони трябва да бъдат сравними и по отношение на населението. Необходимо е също така да се уточни тяхното политическо, административно и институционално положение. Когато е необходимо, неадминистративните единици трябва да отразяват също така икономическите, социалните, историческите, културните, географските или екологичните особености.

Класификацията по NUTS е йерархична и с нея всяка държава членка се разделя на 3 нива: NUTS 1, NUTS 2 и NUTS 3. Второ и трето ниво са съответно подразделения на първо и второ ниво. Дадена държава членка може да реши да въведе по-подробни йерархични нива, като включи подразделения на ниво NUTS 3.

ФУНКЦИОНИРАНЕ

А. Определение

Определението на териториалните единици се основава на съществуващи административни единици в държавите членки. Административна единица означава географска единица, за която даден административен орган е оправомощен да взема административни или стратегически решения в съответствие с нормативната и институционалната уредба на съответната държава членка.

Някои от съществуващите административни единици, използвани в изпълнение на изискванията на йерархичната класификация по NUTS, са представени в приложение II на Регламент (ЕО) № 1059/2003, като примерите за това са:

1. NUTS 1: „Gewesten/Régions“ в Белгия; „Länder“ в Германия; „Continente“, „Regiao dos Açores“ и „Regiao da Madeira“ в Португалия; „Scotland, Wales, Northern Ireland“ и „Government Office Regions of England“ в Обединеното кралство.
2. NUTS 2: „Provincies/Provinces“ в Белгия; „Comunidades y ciudades autonomas“ в Испания; „Régions“ в Франция; „Länder“ в Австрия.
3. NUTS 3: „Amtskommuner“ в Дания; „départements“ в Франция; „län“ в Швеция; „megyék“ в Унгария; „kraje“ в Чешката република; „области“ в България.

Класификацията NUTS се допълва от система от местни административни единици (LAU). LAU са градивните елементи на NUTS и включват общините в Европейския съюз: във всяка държава членка LAU подразделят ниво NUTS 3 на едно или две допълнителни нива на териториална единица. Освен това класификацията по NUTS се допълва от така наречените статистически координатни мрежи, които се използват за изчисляване на териториални типологии въз основа на населението. Комисията (Евростат) има задачата да поддържа и публикува в специален раздел на своя уебсайт типологиите на Съюза, съставени от териториални единици на нива NUTS, LAU и клетки на статистическата координатна мрежа.

Б. Прагове

Равнището на NUTS, към което спада дадена административна единица, се определя на базата на демографски прагове:

Равнище	Минимална стойност	Максимална стойност
NUTS 1	3 милиона	7 милиона
NUTS 2	800 000	3 милиона
NUTS 3	150 000	800 000

В случаите, когато населението на дадена държава членка като цяло е под минималния праг за дадено равнище на NUTS, тази държава членка представлява териториална единица NUTS за това равнище.

Ако в дадена държава членка не съществува административна единица с достатъчна големина, съответното равнище се създава чрез присъединяване на достатъчен брой по-малки съседни административни единици. Така получените обединени единици се наричат „неадминистративни единици“.

В. Изменения

Изменения на класификацията NUTS могат да бъдат приемани през втората половина на календарната година, не по-често от веднъж на всеки три години. Въпреки това, ако е налице съществена реорганизация на съответната административна структура на дадена държава членка, изменения могат да се приемат на по-кратки интервали. Държавите членки трябва да уведомяват Комисията за всички промени в административните единици или други промени, които могат да повлияят класификацията NUTS (например промяна на елементи, които могат да окажат влияние върху границите на ниво NUTS 3).

Промените в малките административни единици изменят класификацията NUTS, ако са свързани с прехвърляне на над 1 % от населението за съответните териториални единици на ниво NUTS 3.

Изменения в класификацията NUTS за неадминистративните единици на дадена държава членка могат да бъдат извършвани, когато с тях се намалява стандартното отклонение (по отношение на броя на населението) за всички териториални единици на ЕС.

РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

В изпълнение на ролята си да разглежда предложените от Комисията изменения на класификацията Парламентът многократно е подчертавал, че следва да се обърне особено внимание на някои елементи, като например третирането на по-малките административни единици. Установяването на равнище NUTS за по-малките административни единици ще позволи да се отчете по-пълно актуалната ситуация и да се избегнат несъответствията, особено предвид това, че териториални единици, които са твърде различни по отношение на броя на населението, се класифицират в едно и също равнище на NUTS.

По време на последната процедура за изменение на регламента през 2017 г. Парламентът, в качеството си на съзаконодател, подкрепи предложението на Комисията за адаптиране на регламента относно NUTS (по отношение на включените в него териториални типологии) с цел да се отговори на нарастващата нужда от данни в контекста на сближаването и териториалното развитие.

Marek Kołodziejcki
01/2020

